

การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก :

กรณีศึกษา ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

Quality Development of Child Development Centers for External Quality

Assessment : A Case Study on Pilok Sub-district,

Thongphaphum District, Kanchanaburi

รังรอง งามศิริ*

Rungrong Ngamsiri

จริยาภรณ์ สกุลพราหมณ์**

Jariyaporn Sakulprahm

สายชล เทียนงาม**

Saichon Thienngam

มลฤดี โอปมาวุฒิกุล**

Monluedee Opamawutthikul

Received: July 30, 2019

Revised: September 25, 2019

Accepted: October 1, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพื้นที่เป้าหมาย ขั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และขั้นการสรุปผลการวิจัย กลุ่มเป้าหมายในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก จำนวน 4 ศูนย์ ศูนย์ละ 1 คน รวม 4 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานการศึกษา จำนวน 1 คน ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายให้ความไว้วางใจ เปิดใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผลการศึกษาบริบททั่วไป พบว่าบริบทพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากตัวอำเภอทองผาภูมิ การติดต่อสื่อสารระหว่างกันมีความยากลำบาก ส่วนบริบทด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาโดยตรง ผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์มีความเข้าใจในการเขียนรายงานการประเมินตนเองที่ชัดเจนขึ้นแต่มีการสลับเนื้อหาในบางประเด็น หรือบางหัวข้อไม่อธิบายรายละเอียดของการดำเนินการ และผลการวิจัยขั้นตอนที่ 3 พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กที่ 4 มีความเข้าใจในการเขียน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

** อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

รายงานการประเมินตนเองที่สูงที่สุด รองลงมาคือครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กที่ 3 1 และ 2 ตามลำดับ และครูผู้ดูแลเด็กมีการขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองให้กับบุคลากรในศูนย์ฯ เพื่อการเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไป

คำสำคัญ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ การประเมินตนเอง/ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research was to build all child development centers of Pilok sub-district administration organization, Thongphaphum district, Kanchanaburi on preparation of the 4th round external quality assessment. The study was carried out using Participatory Action Research (PAR) method containing 3 steps, building up a strong relationship with a target group, implementing knowledge and understanding in educational quality assurance, and concluding the results. In this study, the target group was 4 teachers from 4 child development centres, the senior deputy, and an officer in charge of early childhood education of Pilok sub-district administration organization. From the first step, the target group became trustful, open-minded, and cooperated. The background study of the organization was obvious that all the centers are located on the remote areas from the center of Thongphaphum district, so the communication between them is rather than inconvenient. Based on the organization structure, we found none of local education development division. After the second step, all the target group showed the stronger writing abilities. The reported issues were clearly stated, but some issues were misplaced or unavailable. Finally, the third-step results revealed that among all the teachers, the one from the 4th center had the highest understanding followed by the rest from the 3rd, 1st, and 2nd centers consecutively. In addition, they further extended the understanding to other colleagues for the next quality assessment.

Keywords : Child Development Center/ Self Assessment/ Participatory Action Research

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษา พุทธศักราช 2542 มาตรา 47-49 กำหนดให้มีหน่วยงานเพื่อติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาให้กับทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษาของประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ภายใต้กระบวนการ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยเป็นส่วนหนึ่งของ

กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกสถานศึกษาต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาสร้างมาตรฐานการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาให้แก่รัฐบาลในการพิจารณากำหนดนโยบายการพัฒนาที่นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นหน่วยงานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ปัจจุบันมีฐานะเป็นสถานศึกษา จึงต้องมีการดำเนินการเข้าสู่กระบวนการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศได้รับการประเมินภายนอกครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2557 – 2558 โดยเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงด่วน ทำให้กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มอบหมายให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง นำผลจากการประเมินรอบ 3 ไปดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับรองรับการประเมินภายนอกรอบ 4 (Department of Local Administration, 2017) ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงจำเป็นต้องเข้าใจแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 อย่างชัดเจน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีนโยบายที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยใช้งานวิจัยเป็นฐาน จึงได้ประสานหน่วยงานในจังหวัดกาญจนบุรี ที่ต้องการได้รับการสนับสนุน ซึ่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ มาร่วมประชุมกับทีมผู้วิจัย และให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดทั้ง 4 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีด่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโบอ่อง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ไร่ป่า และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปิล็อกคี ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษาและต้องการได้รับการพัฒนา

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่เกิดจากการสะท้อนความคิดภายใต้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการร่วมกัน และสามารถนำความรู้นั้น ไปพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง (Kemmis & McTaggart, 1988, cited in Sayasevi, 2011) เป็นการเน้นให้กลุ่มเป้าหมายมาเป็นผู้ร่วมดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอนของการวิจัย ส่งผลให้เกิดการพัฒนา ดังเช่นผลการวิจัยของเมฆ สายะเสวี (Sayasevi, 2011) ที่พบว่าการศึกษาวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีกระบวนการที่ทำให้สร้างงานได้ตรงตามความต้องการของชุมชน ส่งผลให้เกิดประสิทธิผล อีกทั้งยังทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักและร่วมมือในการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพิมล ขอบผล จินตวิรุฬร แบนแก้ว ธนัชชนรี สโรบล สมพร สิทธิสงคราม สายัณห์ ชัยศรีสวัสดิ์ สุมาลี ชัยศรีสวัสดิ์ และประจวบ หน่อศักดิ์ (Khorphon, Pankeaw, Sarobol, Sitthisongkram, Chaisrisawat and Norsak, 2014) จะเห็นได้ว่าการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการวิจัยที่เหมาะสม

กับการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้นทีมผู้วิจัยจึงเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิ๊ลอก เป็นพื้นที่เป้าหมายในการวิจัย โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่ายได้ร่วมมือร่วมพลังพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลปิ๊ลอก ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติและพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลปิ๊ลอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีกลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ครูผู้ดูแลเด็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิ๊ลอก ที่เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ จำนวน 4 ศูนย์ ศูนย์ละ 1 คน เนื่องจากหัวหน้าศูนย์ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละศูนย์ ร่วมทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิ๊ลอก เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาททั้งในฐานะหัวหน้าสำนักปลัดฯ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดอยู่และในฐานะหัวหน้าสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา จำนวน 1 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานการดำเนินงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลปิ๊ลอกกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยทั้ง 2 ท่านมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบริบททั่วไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์ และ 2) แบบประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ใช้ในการประเมินผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองของครู ซึ่งมีลักษณะเป็นเกณฑ์การประเมินแบบรูบริคส์ (Scoring Rubric) โดยมีประเด็นการประเมิน 2 ประเด็น คือ ความสมบูรณ์ของการเขียนรายงาน แบ่งระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ ผลการดำเนินงานครอบคลุมตามเกณฑ์การประเมินน้อยกว่าร้อยละ 50 มากกว่าร้อยละ 50 และร้อยละ 100 และหลักฐานประกอบ แบ่งระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ หลักฐาน ขาดมากกว่า 1 รายการ ขาด 1 รายการ และครบถ้วนตามที่รายงานผล โดยค่าความเชื่อมั่นจากการใช้สถิติสหสัมพันธ์ระหว่างผู้ประเมินของเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดเชิงกระบวนการ มีค่าตั้งแต่ 0.75-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่มีลักษณะการเขียนเชิงปริมาณ (ค่าร้อยละ) มีค่าตั้งแต่ 0.78-1.00 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

.....

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเป้าหมาย (วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2561) โดยการแนะนำ ทีมผู้วิจัย การชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษา ตลอดจนเยี่ยมชมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีต่อง เพื่อศึกษาบริบททั่วไปและสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลปิล็อก และนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาสภาพจริงของศูนย์ฯ มาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเตรียมการดำเนินงานใน ขั้นตอนี่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงานย่อย 3 ขั้น คือ 1) การกำหนดปัญหาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาโดยทีมผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์และการศึกษาสภาพจริงจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดปัญหาและวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา 2) การวางแผนการปฏิบัติงานวิจัย การดำเนินการขั้นนี้เป็นการวางแผนการทำงานร่วมกันระหว่างทีมผู้วิจัย ครูผู้ดูแลเด็กและ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก โดยการจัดประชุมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และความรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานการประเมินตนเองโดยการอธิบายประกอบตัวอย่างการเขียนและฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานการประเมินตนเองให้กับครูผู้ดูแลเด็ก โดยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกร่วมรับรู้ด้วยตลอดการประชุม นอกจากนี้ได้มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันในเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองแบบใหม่ที่ทีมผู้วิจัยมาให้ความรู้สำหรับการประกันคุณภาพภายใน (วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2561) และ 3) การติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานวิจัยซึ่งทีมผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทั้งหมด 3 ครั้ง (ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2561) เพื่อทำความเข้าใจร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา และให้ครูผู้ดูแลเด็กเขียนและส่งการเขียนรายงานการประเมินตนเองมาทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยทีมผู้วิจัยประเมินการเขียนรายงานโดยใช้แบบประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเองที่ได้พัฒนาขึ้น แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการวิจัย (วันที่ 4 - 7 ธันวาคม พ.ศ. 2561) โดยทีมผู้วิจัยได้เยี่ยมชมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้กำลังใจในการทำงานและสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์ใน 2 ประเด็น คือ ความรู้ความเข้าใจตลอดจนสภาพปัญหาของการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และการขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองให้กับเพื่อนครู

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินงานวิจัย 3 ขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ครูผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการศึกษา มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย เปิดใจและยินดีให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลในการวิจัย โดยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก

ได้อำนวยความสะดวกในการจัดหาสถานที่ในการประชุมเพื่อให้ความรู้และติดตามงานในครั้งต่อไป สนับสนุนให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมทำวิจัยอย่างเต็มที่ จัดเจ้าหน้าที่ที่มอบหมายงานด้านการศึกษาให้อำนวยความสะดวกและเข้าร่วมประชุมพร้อมกับผู้ดูแลเด็กทุกครั้งหากไม่ติดภารกิจอื่น ในส่วนของครูผู้ดูแลเด็กมีความยินดีในการเข้าร่วมประชุมและให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละศูนย์ ผลการศึกษาบริบททั่วไป พบว่า พื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและห่างไกลจากตัวอำเภอทองผาภูมิ การคมนาคมระหว่างศูนย์แต่ละศูนย์ และระหว่างศูนย์กับองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกยากลำบาก ต้องใช้การคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ ยกเว้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอู่ต้องที่พื้นที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และอยู่ใกล้กับองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกมากที่สุด ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่ออ้ง บ้านปิล็อกคีและบ้านใหม่ไร่ป่า ตั้งอยู่บนเกาะกลางน้ำ จึงต้องใช้การคมนาคมทั้งทางน้ำและทางบก ทำให้ใช้เวลานานในการเดินทางมาองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกและตัวอำเภอทองผาภูมิ อีกทั้ง 3 ศูนย์นี้ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจึงต้องอาศัยการฝากบอก การส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ จึงล่าช้า นอกจากนี้การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกศูนย์ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ทำให้ไม่สามารถเสนอของบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่ของศูนย์ ฯ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการจัดการศึกษาด้านอาคารสถานที่ได้ ในส่วนของทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการดำเนินงานพบว่า มีเพียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอู่ต้อง มีความพร้อมด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนมากกว่าศูนย์ ฯ เพราะสามารถขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนจากบุคคลภายนอกซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวได้ง่าย ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและระบบประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ประกอบด้วย 3 หน่วยงานคือ สำนักปลัด กองคลังและกองช่าง โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานปลัด ซึ่งจะมีผู้รับผิดชอบดูแลด้านการศึกษา แต่สภาพปัจจุบันคือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาโยกย้าย ยังไม่มีผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษาและการประกันคุณภาพโดยตรง ดังนั้นการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งหมดจึงขึ้นอยู่กับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ซึ่งมีภารกิจและความรับผิดชอบหลายด้าน ทำให้ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์ ยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ทีมผู้วิจัยศึกษาความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของครูผู้ดูแลเด็ก จากการศึกษาเอกสารรายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2559 รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของแต่ละศูนย์และการสนทนาซักถาม ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและคำจำกัดความของตัวชี้วัดและเกณฑ์ เช่น คำว่าระบบและกลไก ครู/ผู้ดูแลเด็ก แผนกลยุทธ์ เป็นต้น และขาดความเข้าใจในวิธีการเขียนรายงานการประเมินตนเองที่ถูกต้อง โดยครูผู้ดูแลเด็กเขียนรายงานการประเมินตนเองในลักษณะของการรายงานโครงการที่ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กได้ดำเนินการ ซึ่งไม่ได้เป็นการเขียนบรรยายผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามเอกสารมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ทีมผู้วิจัยจึง

ดำเนินการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว โดยการอธิบายทำความเข้าใจความหมายของคำต่างๆ ร่วมกัน และให้ตัวอย่างการเขียนรายงานการประเมินตนเองในรูปแบบที่สมบูรณ์ ให้ครูผู้ดูแลเด็กฝึกปฏิบัติการเขียนเป็นรายบุคคล และให้ข้อมูลป้อนกลับการเขียนรายงานการประเมินตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการวิจัย จากผลการประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเองโดยภาพรวม พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์มีการเขียนรายงานการประเมินตนเองที่ชัดเจนขึ้น แต่มีการสลับเนื้อหาบางประเด็น บางหัวข้อยังไม่อธิบายรายละเอียดของการดำเนินการ ผลการประเมินเป็นรายศูนย์ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 3 ใน 4 ศูนย์ มีคะแนนผลการประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเองสูงกว่าร้อยละ 50 โดยครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปิล็อกคีมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนรายงานการประเมินตนเองสูงสุด รองลงมาคือครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ไร่ป่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีด่อง และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโบอ่องตามลำดับ และผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและปัญหาในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์มีความเข้าใจในการเขียนรายงานการประเมินตนเองเพิ่มขึ้น ส่วนการขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองและความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับเพื่อนครู พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน โบอ่องมีการขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองให้กับเพื่อนครูได้ทราบและมีส่วนร่วมเขียนรายงาน การประเมินตนเอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปิล็อกคีมีการขยายผล แต่เพื่อนครูยังไม่เปิดใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา แต่พร้อมให้การสนับสนุนโดยการสอนแทน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ไร่ป่าไม่ได้ขยายผล เนื่องจากมีการแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานในศูนย์กันอย่างชัดเจน และงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์ ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีด่องไม่มีการขยายผล เนื่องจากมีครูผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์เพียงคนเดียว แต่มีการนำรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองไปนำเสนอให้กลุ่มเครือข่ายที่ตนเป็นสมาชิกรับทราบ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมี 3 ขั้นตอน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพื้นที่เป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย ผลการศึกษาบริบททั่วไป พบว่าพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ห่างไกลจากตัวอำเภอทองผาภูมิ การคมนาคมไม่สะดวก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ศูนย์ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันและระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกคีเป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่วนบริบทด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกคีไม่มีส่วนงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยตรง แต่ขึ้นตรงกับสำนักงานปลัดฯ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์ฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการเขียนรายงานผลการดำเนินงานที่ถูกต้องที่ผู้วิจัยจึงดำเนินการให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว โดยการอธิบาย การให้ตัวอย่าง ให้ฝึกปฏิบัติการเขียน และให้ข้อมูลป้อนกลับ

ขั้นตอนที่ 3 การสรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวม ครูผู้ดูแลเด็กทุกศูนย์มีการเขียนรายงานการประเมินตนเองที่ชัดเจนขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายศูนย์ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปืลือกี้มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนรายงานการประเมินตนเองสูงที่สุด รองลงมาคือ ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านใหม่ไร่ป่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีด่อง และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโบอ่อง ส่วนการขยายผล พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโบอ่องมีการขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองให้กับเพื่อนครูได้ทราบ ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปืลือกี้มีการขยายผลแต่ผู้ร่วมงานยังไม่เปิดใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาเพียงให้การสนับสนุนโดยการดูแลเด็กและทำการสอนแทน ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านใหม่ไร่ป่าไม่ได้ขยายผลการเขียนรายงานการประเมินตนเองเพราะเป็นความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์ และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านอีด่องมีการนำรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองแบบใหม่นี้ไปนำเสนอให้กลุ่มเครือข่ายที่ตนเป็นสมาชิกทราบ

อภิปรายผล

ทีมผู้วิจัยอภิปรายผลตามประเด็นข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนี้

1. จากผลการประเมินความความรู้ความเข้าใจในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก 3 ใน 4 ศูนย์ มีคะแนนผลการประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเองสูงกว่าร้อยละ 50 อาจเนื่องมาจากกระบวนการวิจัยเริ่มต้นจากนโยบายของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปืลือกี้ที่ต้องการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด ร่วมกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทีมผู้วิจัยกับครูผู้ดูแลเด็กและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกิดความไว้วางใจและเปิดใจในการทำงานร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นวิจัยจนสิ้นสุดการวิจัย จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2559 ของแต่ละศูนย์และสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็ก พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด และวิธีการเขียนรายการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นทีมผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการในขั้นที่ 2 คือ 1) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษาและวิธีการเขียนรายการประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่างเกี่ยวกับการเขียนผลการดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัด 2) มอบหมายให้ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์ ฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา 3) นำเสนอผลการเขียนรายงาน ผลการดำเนินงาน และทีมผู้วิจัยให้ข้อมูลป้อนกลับ 4) ให้ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์เขียนรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง พร้อมรายการหลักฐานอ้างอิงประกอบรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเตรียมรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในในรอบต่อไป

จากการที่ทีมผู้วิจัยได้ออกแบบขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ดังที่ได้กล่าวมานี้ เป็นการออกแบบที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา คือ

1) การอธิบายและให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาจากตัวอย่างการเขียนรายงานการประเมินตนเองนั้น เป็นการให้ตัวอย่างให้เป็นตัวแบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม (Social Cognitive Learning Theory) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือตัวแบบ (Model) (คัตนางค์ มณีศรี Maneesri, 2013) ซึ่งตัวแบบนี้ก็น่าจะเป็นตัวแบบที่มีชีวิตหรือตัวแบบที่ไม่มีชีวิต ซึ่งในการออกแบบการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในขั้นนี้ ทีมผู้วิจัยใช้ตัวอย่างการเขียนที่ถูกต้องเป็นตัวอย่างให้กับครูผู้ดูแลเด็กได้เกิดการเรียนรู้มาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา และการเขียนรายงานผลการดำเนินงาน จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กได้เข้าใจมาตรฐาน ตัวชี้วัด และวิธีการเขียนรายงานการประเมินตนเองได้เป็นอย่างดี

2) การให้ครูผู้ดูแลเด็กได้ฝึกเขียน เป็นการพัฒนาความรู้โดยสอดคล้องกับกฎของการฝึก (Law of Exercise) ของธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่าหากผู้เรียนได้มีการฝึกปฏิบัติมีการทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มั่นคง (จินตนา ณ สงขลา Na Songkhla, 2012) และส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กได้เข้าใจมาตรฐาน ตัวชี้วัด และการเขียนรายงานการประเมินตนเองได้ดีขึ้น

3) การให้ครูผู้ดูแลเด็กได้นำเสนอผลฝึกการเขียนรายงานการประเมินตนเองและทีมผู้วิจัยให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Learning Theory) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมเกิดจากการมีเงื่อนไข (Antecedent) เป็นตัวกระตุ้นให้พฤติกรรมเกิด (Behavior) เมื่อพฤติกรรมเกิดแล้ว พฤติกรรมจะถูกควบคุมด้วยผลกรรม (Consequence) ซึ่งผลกรรมมี 2 ประเภทคือ การเสริมแรง (Reinforcement) และการลงโทษ (Punishment) การเสริมแรงมีผลทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น และการลงโทษมีผลทำให้ความถี่ของพฤติกรรมลดลง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต Iamsupasit, 2013) ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวเสริมแรงนั้นมีหลายประเภทและตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ คือ การให้ข้อมูลป้อนกลับ จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจมาตรฐาน ตัวชี้วัด และวิธีการเขียนรายงานการประเมินตนเองได้เป็นอย่างดี

การดำเนินการพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้ครูผู้ดูแลเด็กเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแบบกรอกผลการประเมินมาตรฐานการศึกษา และการพัฒนาการเขียนรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษานั้น เป็นส่วนสำคัญในการเตรียมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปี่ลือก ทั้ง 4 ศูนย์ มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4 ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) นั้นได้ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

2. จากการเยี่ยมชมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์ฯ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กทั้ง 4 ศูนย์ฯ ยังเขียนรายงานการประเมินตนเองไม่สมบูรณ์ เนื่องจากความลังเลไม่กล้าตัดสินใจเลือกรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองระหว่างรูปแบบเดิมที่ผ่านมากับรูปแบบใหม่ตามที่ทีมผู้วิจัยเสนอแนะและปลื้มต่อการบริหารส่วนตำบลปิล็อกเห็นชอบในเบื้องต้นแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก ส่วนใหญ่อยู่ห่างไกลจากหน่วยงานต้นสังกัดทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ หรือการติดต่อสื่อสารกับองค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อกเป็นไปด้วยความยากลำบาก ส่งผลให้การได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประกอบการตัดสินใจล่าช้า ทำให้การเขียนรายงานการประเมินตนเองของทั้ง 4 ศูนย์ไม่สมบูรณ์ เมื่อพิจารณาโครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลปิล็อก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ศูนย์ สังกัดสำนักปลัดฯ ซึ่งมีขอบข่ายงานที่รับผิดชอบหลายด้าน อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานที่ปลื้มต่อการบริหารส่วนตำบลมอบหมายให้ดูแลด้านการศึกษา มีการโยกย้ายและยังไม่สามารถหาคนมาทดแทนได้อย่างจริงจัง ดังนั้นการตัดสินใจเลือกรูปแบบใดในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ต้องรอการสั่งการจากปลื้มต่อการบริหารส่วนตำบลอย่างชัดเจน จึงจะทำให้ครูผู้ดูแลเด็กไม่สามารถตัดสินใจเลือกรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินตนเองได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหารตามแนวคิดทฤษฎี X ของแมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960) ที่กล่าวว่า แนวคิดของผู้บริหารที่เชื่อในทฤษฎี X นั้นจะมองผู้ใต้บังคับบัญชาว่า เป็นคนเกียจคร้าน ชอบเกียจงาน ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว ไม่ยินดียินร้ายกับผลประโยชน์ส่วนรวม ชอบเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ ชอบต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงใช้วิธีการบริหารโดยการสั่งการบังคับบัญชา ตรวจสอบ ควบคุมอย่างใกล้ชิดรวมทั้งกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานและมีการลงโทษคนที่ทำผิด ให้รางวัลคนที่ทำงานดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ทองธรรมจินดา และมัทนา วังธนอมศักดิ์ (Thongtumjinda and Wangthanomsak, 2011) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ที่พบว่าพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐมในด้านการควบคุม และการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของ ธรรมรัตน์ มณฑาทิพย์ และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (Montartip and Chanasit, 2018) ที่ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาทีมงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาทีมงานการสร้างใจไว้วางใจ การติดตามผลและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ แต่การบริหารจัดการแบบนี้ขัดกับหลักการบริหารแบบกระจายอำนาจแบบ “CLUSTERS” ที่กล่าวว่า กระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ ประการหนึ่งคือการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มที่มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาศักยภาพตนเอง ให้มีความมั่นคง มั่งคั่งที่เกื้อหนุนประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน ดำเนินการวางแผนอย่างรอบคอบ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภูมิคุ้มกันในความเสี่ยง และมีแผนสำรองเป็นทางเลือก เพื่อให้นโยบายและการพัฒนาทางการศึกษาขับเคลื่อน (Driver) และอย่างต่อเนื่อง (Dynamics) ไปสู่เป้าหมายให้เกิดผลสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุด (Use Best) มีการประสานงานร่วมมือร่วมใจทำงานเป็นทีม ที่เน้นความมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมและร่วมปรึกษาหารือ

3. จากการประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเอง พบว่า คณะแผนผลการประเมินการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ในมาตรฐานที่มีลักษณะการรายงานผลในเชิงปริมาณ มีผลคะแนนอยู่ในระดับสูง ในขณะที่การเขียนรายงานในมาตรฐานที่มีลักษณะการรายงานผลเป็นกระบวนการหรือระบบและกลไกในการทำงานผลคะแนนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเขียนรายงานผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่มีตัวชี้วัดเชิงปริมาณมีลักษณะเป็นการนำเสนอจำนวน อัตราส่วน ค่าร้อยละ และส่วนใหญ่เป็นผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตัวครูและงานในหน้าที่ครู เช่น อัตราส่วนของครูกับนักเรียน ร้อยละของครู ร้อยละของนักเรียน ซึ่งมีความเป็นปรนัยและมีความชัดเจน ดังนั้นเมื่อทีมผู้วิจัยได้อธิบายพร้อมนำเสนอตัวอย่าง จึงทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเขียนได้ง่าย และสามารถเขียนรายงานผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนและมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน แต่การเขียนรายงานผลการดำเนินงานในมาตรฐานที่มีตัวชี้วัดที่เป็นกระบวนการหรือระบบและกลไกในการทำงานนั้นเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา เช่น มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดองค์กรโครงสร้างระบบ การบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจร มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐาน มาตรฐานที่ 10 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และ มาตรฐานที่ 12 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการวงจร PDCA ซึ่งการที่จะเขียนรายงานผลการดำเนินงานให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินได้นั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ด้วย ซึ่งหมายความว่าครูผู้ดูแลเด็กจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาด้วย แต่จากการศึกษาภูมิหลังเกี่ยวกับระดับการศึกษาและวุฒิการศึกษาและสัมภาษณ์บทบาทการทำงาน พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กแม้จะเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย แต่ก็ยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา มีเพียงครูผู้ดูแลเด็กเพียงศูนย์เดียวที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา จึงส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เขียนรายงานผลการดำเนินงานในตัวชี้วัดและมาตรฐานที่มีลักษณะการรายงานผลเป็นกระบวนการหรือระบบและกลไกในการทำงานได้คะแนนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิศ อินทรักษ์ และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (Intharak and Chanasit, 2015) ซึ่งได้ทำการศึกษาระดับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร โดยพบว่า หัวหน้าศูนย์และครูผู้ดูแลเด็กมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานวิชาการด้านการประเมินคุณภาพภายในแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่กลับมีคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นลำดับรองสุดท้าย จากทั้งหมด 10 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถพัฒนาให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดของ

องค์การบริหาร ส่วนตำบลปิล็อกมีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ต้องการพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด มีความพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกสามารถใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของการวิจัยครั้งนี้ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากในการทำวิจัยครั้งนี้กลุ่มเป้าหมายกำหนดเฉพาะครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นหัวหน้าศูนย์เท่านั้น ทำให้การขยายผลการดำเนินงานยังมีปัญหา ดังนั้นในการทำงานวิจัยครั้งต่อไปควรต้องใช้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กทั้งหมดในศูนย์ฯ
2. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แต่ลักษณะพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลปิล็อกส่วนใหญ่ ตั้งอยู่บนเกาะ ทำให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องของการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ส่งผลให้การเรียนรู้ที่จะพัฒนางานของครูผู้ดูแลเด็กมีข้อจำกัด ดังนั้นถ้าต้องการทำงานวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ควรจะต้องพิจารณาให้ความสำคัญในด้านการติดต่อสื่อสารเป็นหลักจึงจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

References

- Department of Local Administration. (2017). **Quality Assessment Results of Childhood Development Centers and Development Guidelines**. [Online]. Retrieved September 4, 2019, from <http://www.dla.go.th>.
- Iamsupasit, S. (2013). **Theories and Techniques in Behavior Modification**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Inthark, Y., Chanasit, D. (2015). “Academic Performance of Child Care Centers Under the Local Government in Samut Sakhon Province”. **Silpakorn Educational Research Journal** 7(2): 317-334. (in Thai)
- Khorphon, S., Pankeaw, J., Sarobol, T., Sitthisongkram, S., Chaisrisawat, S., Chaisrisawat, S. and Norsak, P. (2014). “Use of Participatory Action Research (PAR) in Preventing and Solving Problems Caused by Alcohol Consumption in the Community of Nong Toa Kammai Village, Pa Phai Sub-district, San Sai District, Chiang Mai Province”. **Journal of Community Development and Life Quality** 2(3): 313-324. (in Thai)
- Maneesri, K. (2013). **General Psychology**. 2nd ed. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- McGregor, D. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York : McGraw-Hill.
- Montartip, T., Chanasit, D. (2018). “The Role of Executive to Team Development of The Child Development Center under The Local Administrative Organizations in Ratchaburi”. **Silpakorn Educational Research Journal** 10(1): 293-307. (in Thai)

- Na Songkhla, J. (2012). **Psychology for Teachers**. 2nd ed. Bangkok : Triple Group. (in Thai)
- Sayasevi, M. (2011). **The Participatory Action Research for Public Health Center Design: The Case Study of Muslim Public Health Center at Pru Nai, Koh Yao Yai in Phang Nga Province**. Master of Architecture Thesis Program in Architecture Graduate School Thammasat University. (in Thai)
- Thongtumjinda, T., Wangthanomsak, M. (2011). “Administrative Behaviors and Standards in Child Development Centers of Local Administration Organizations in Nakhonpatho”. **Silpakorn Educational Research Journal** 2(2): 234-244. (in Thai)